

Nuorisovaltuuston aloite puhe- ja läsnäolo-oikeuden myöntämisestä Tampereen kaupunginhallituksen kokouksiin

Johdanto

Tampereen nuorisovaltuusto on kuntalain 26 §:n mukainen nuorten vaikuttamistoimielin, joka ottaa kantaa kaupungin päätöksenteossa käsiteltäviin asioihin sekä edustaa nuoria kaupungin toimielimissä.

Nuorisovaltuustolla on tällä hetkellä kaksi (2) läsnäolo- ja puheoikeudellista edustajaa asunto- ja kiinteistölautakunnassa, elinvoima- ja osaamislautakunnassa, kasvatus- ja opetuslautakunnassa, kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnassa, kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnassa sekä yhdyskuntalautakunnassa. Lisäksi nuorisovaltuustolla on läsnäolo- ja puheoikeudelliset edustajat kaupunginvaltuustossa sekä edustaja kaupunginhallituksen noin kerran kuukaudessa pidettävissä kehittämiskokouksissa.

Tampereen kaupunginhallitus päättää valtuustokauden vaihtuessa kesäkuussa 2025 kaksivuotiskauden päättyessä uudelleen läsnäolo- ja puheoikeuden myöntämisestä lautakuntiin sekä kaupunginhallituksen kehittämiskokouksiin. Nuorisovaltuuston edustajien vakituinen läsnäolo- ja puheoikeus kaupunginvaltuuston kokouksissa on kirjattu Tampereen kaupungin hallintosäännön 97 §:ään.

Tampereen kaupunki myönsi vuonna 2004 nuorisovaltuustolle oikeuden nimetä edustajansa kaupungin kahden eri lautakunnan kokoukseen. Vuonna 2011 oikeutta täydennettiin läsnäolo- ja puheoikeudella kaupunginvaltuuston kokouksiin. Läsnäolo- ja puheoikeus nuorisovaltuuston edustajalle kaupunginhallituksen kehittämiskokouksiin myönnettiin kokeiluluontoisesti vuonna 2021 ja se vakinaistettiin vuonna 2023.

Kaupunginhallitus ei ole tähän mennessä myöntänyt nuorisovaltuustolle vakituista läsnäolo- ja puheoikeutta kaikkiin kaupunginhallituksen kokouksiin tai niihin asiakotiin kehittämiskokousten ulkopuolella, jotka koskevat nuoria. Seuraavan kerran kaupunginhallituksella on mahdollisuus muokata tai täydentää aiemmin tekemäänsä päätöstä ensi kesäkuussa.

Perustelut

Kun Tampereen nuorisovaltuusto viimeksi jätti vastaavan aloitteen, kehoitettiin etsimään uusia tapoja vaikuttaa esimerkiksi lautakunta- ja valtuustokummien muodossa. Nuorisovaltuusto kuitenkin kokee vakituisen kaupunginhallituspaikan oikeaksi vaikuttamiskeinoksi sen ollessa helpoin tapa saada nuorten ääni kuuluviin kaupungin päätöksenteossa.

Kaupunginhallitukseen on pyydetty aikaisemmin nuoria esittämään mielipiteensä johonkin tiettyyn asiaan. Tämänlaisten toimien perusteella voidaan olettaa, että kaupunginhallitus haluaisi kuulla myös nuorisovaltuuston kannan asioissa. Kun tämä kanta halutaan kuitenkin kuulla, olisi huomattavasti järkevämpää antaa nuorisovaltuustolle vakituinen paikka hallituksessa kuin kertaluontoisesti pyytää edustaja kuultavaksi yhteen asiakotiin.

Nuorisovaltuusto tunnistaa, että kaupunginhallituksen kokousten ajankohdat ovat haastavia koulussa käyville nuorille. Yksi ratkaisu tähän olisi kaupunginhallituksen kokousten kellonajan siirtäminen. Tämä voisi olla myös hyödyksi kaupunginhallituksen jäsenille, sillä

tällä hetkellä osa aikuisistakin joutuu järjestelemään työpäivänsä kokousten ympärille tai olemaan pois osan työpäivästään. Ympäryskunnissa kaupunginhallitusten kokoukset alkavatkin pääsääntöisesti vasta kello 16.

Aikuisten ei tulisi määrittää mitkä asiat koskevat nuoria, vaan nuorten pitäisi itse saada määrittää se. Tämän lisäksi kaupungin eri toimijoilla on jo erittäin positiivinen kuva nuorisovaltuuston toiminnasta. Mielestämme on outoa, että monen puolueen vuoden 2021 kuntavaalien vaaliohjelmiin oli merkitty pysyvä kaupunginhallituspaikka, vaikka halukkuutta sen toteuttamiseen ei ole valtuustosta vaalien jälkeen löytynyt.

Paikka kaupunginhallituksessa tukisi myös UNICEFin Tampereen kaupungille valtuustokauden aikana myöntämän Lapsiystävällinen kunta -sertifikaatin tavoitteita. Myös Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto on myöntänyt Tampereen kaupungille Nuorisovaltuustomyönteinen kunta -sertifikaatin, jonka jatkamisen edellytyksenä on kriteerien tiukentumisen vuoksi myös kaupunginhallituspaikan myöntäminen kunnan nuorisovaltuustolle. Nuorisovaltuusto peräänkuuluttaakin kaupungilta toimia sertifikaattien edellytysten täyttämiseksi.

Mikäli nuorisovaltuustolla olisi vakituinen paikka kaupunginhallituksen kokouksissa, saataisiin nuorten ja lasten näkökulmat tuotua helpommin ja nopeammin esille jo varsinaisessa kokouksessa käytävässä keskustelussa. Nuorisovaltuusto kysyykin kaupungilta, millä tavalla se on kaupungilta pois, jos kaupunginhallituksen kokouksissa olisi nuorisovaltuuston edustus paikalla. Nuoret ovat kuitenkin oman elämänsä asiantuntijoita. Vakituinen kaupunginhallituspaikka lisäisi myös nuorisovaltuuston ja kaupungin välistä kommunikaatiota.

Kun aiemmin olemme jo hakeneet vakituista kaupunginhallituspaikkaa, on vastaus ollut kielteinen. Tämä saa aikaan monessa nuorisovaltuuston jäsenessä ajatuksen siitä, eikö meitä tosiasiallisesti haluta kuulla. Onko ongelma jokin muu kuin nuorten läsnäolo vai miksi Tampereella ei haluta noudattaa muiden rohkeiden kuntien esimerkkiä tässä asiassa?

Toteutusvaihtoehdot

Kaupunginhallitus ei aiempien aloitteiden kohdalla ole ottanut huomioon nuorisovaltuuston esittämiä vaihtoehtoisia toimintatapoja kaupunginhallituksen vakituisen läsnäolo- ja puheoikeuden käytännön toteutukseksi. Nuorisovaltuusto esittää neljä erilaista vaihtoehtoa toteutustavaksi:

- 1) Nuorisovaltuusto valitsisi useamman edustajan edustamaan kaupunginhallituksen kokouksiin ja nämä edustajat päättäisivät keskenään edustusjärjestyksestään. Näin esimerkiksi Helsingin nuorisoneuvosto toimii kaupunginvaltuustoedustajiensa kohdalla.
- 2) Nuorisovaltuusto valitsisi yhden (1) edustajan ja kaksi (2) varaedustajaa kokouksiin, mutta edustajat vuorottelisivat kokouksissa keskenään edustusjärjestyksestä sopien. Näin esimerkiksi varsinaisella edustajalla olisi kuukaudessa kaksi kaupunginhallituksen kokousta sekä kummallakin varajäsenellä yksi.
- 3) Nuorisovaltuuston puheenjohtaja sekä varapuheenjohtajat (3 kpl) edustaisivat kaupunginhallituksen kokouksissa vuorotellen. Esimerkiksi Vantaan kaupungissa

nuorisovaltuuston puheenjohtaja edustaa kaupunginhallituksen kokouksessa, varajäsenenään nuorisovaltuuston varapuheenjohtajat.

- 4) Nuorisovaltuusto valitsisi kuukausittaisessa kokouksessaan edustajat sekä varaedustajat yksittäisiin kaupunginhallituksen kokouksiin seuraavaan nuorisovaltuuston kokoukseen saakka.

Nuorisovaltuuston harras toive on, että puolueet olisivat valmiita ottamaan seuraavan askeleen kohti nuorisovaltuustomyönteisempää Tamperetta ja myöntämään läsnäolo- ja puheoikeuden nuorisovaltuustolle seuraavien kuntavaalien ja pormestariohjelmaneuvoitteluiden yhteydessä.

Mikäli nuorisovaltuustolle myönnettäisiin läsnäolo- ja puheoikeus kaupunginhallituksen kokouksissa, näkee nuorisovaltuusto perusteltuna myös samantasoisten kokouspalkkioiden myöntämisen nuorisovaltuuston edustajille kaupunginhallituksen kokouksista kuin nuorisovaltuuston muista edustustehtävistä (60 €).

Edellä mainitun perusteella me, nuorisovaltuusto sekä allekirjoittaneet valtuutetut, esitämme, että

kaupunginhallitus myöntää läsnäolo- ja puheoikeuden nuorisovaltuuston edustajalle kaupunginhallituksen kokouksiin kaudelle 2025-2027.

Nuorisovaltuuston puolesta

Eetu Hukkanen, Eemi Jaakola, Saara Kosonen, Aarre Lantelankallio, Oliver Priimägi, Rasmus Riikonen sekä Otso Vuorinen

Tampereella 16.12.2024

Lausunto Tampereen kaupungille nuorisovaltuuston edustuksesta kaupunginhallituksessa

Tampereen nuorisovaltuuston pyynnöstä lausumme Tampereen kaupungille nuorisovaltuuston kaupunginhallituspaikasta seuraavaa.

Kuntalain (410/2015, 26§) nuorisovaltuuston vaikutusmahdollisuuksista määritellään seuraavaa: "Nuorisovaltuustolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä kunnan asukkaiden hyvinvointiin, terveyteen, opiskeluun, elinympäristöön, asumiseen tai liikkumiseen sekä muissakin asioissa, joiden nuorisovaltuusto arvioi olevan lasten ja nuorten kannalta merkittäviä."

Kaupunginhallituksen rooli päätösten valmistelussa on keskeinen. Tämä korostuu kaupungin talousarviota valmisteltaessa, jolloin asetetaan raamit kaupungin toiminnalle. On eri asia päästä tuomaan nuorten mielipide esiin tässä valmistelun vaiheessa, kuin kommentoida valmista talousarvioesitystä. Kuntalaissa kirjatut edellytykset eivät toteudu, jos nuorisovaltuusto ei saa itse valita, mihin asioihin ja missä valmistelun vaiheessa se ottaa kantaa. Tätä päätöstä aikuiset eivät voi tehdä nuorten puolesta.

Nuorten mukaan ottaminen päättäviin pöytiin on suora tapa lisätä nuorten kaupunkilaisten osallisuutta. Nuorten puolelle asettuva kaupunki houkuttelee nuoria myös jäämään tai muuttamaan myöhemmin takaisin omaan kotikaupunkiin. Nuorisovaltuustoilla on puhe- ja läsnäolo-oikeus kunnan- ja kaupunginhallituksissa kasvavassa määrin kuntia, noin 20% Suomen kunnista on avannut ovensa nuorille kaupunginhallitukseen, mm. Vantaa sekä Nokia. Tampereella on siis loistava paikka profiloitua edelläkävijänä nuorten osallisuuden saralla.

Korostamme, että nuorisovaltuuston edustajaa koskee samat velvollisuudet vaitiolo-velvollisuuden suhteen kuin kaupunginhallituksen jäseniä. Yhteisistä pelisäännöistä on hyvä sopia yhdessä nuorten ja päättäjien kesken. Eräs toimiva periaate voi olla, että ovi on aina auki nuvalle, mutta nuvalaiset päättävät itse mihin kokouksiin tai esityslistan kohtaan tulevat paikalle lausumaan itselleen tärkeästä asiasta. Taatakseen nuorille aidon mahdollisuuden vaikuttaa kaikissa päätöksenteon vaiheissa Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry. suosittaa nuorisovaltuuston edustajan nimeämistä kaupunginhallitukseen puhe- ja läsnäolo-oikeudella.

Helsingissä 20.11.2024

Puheenjohtaja Markus Koski

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry

Lausuntopyyntö Tampereen nuorisovaltuuston aloitteeseen puhe- ja läsnäolo-oikeuden myöntämisestä Tampereen kaupunginhallituksen kokouksiin

Vantaan kaupunginhallituksen puheenjohtaja Sakari Rokkanen ja Vantaan nuorisovaltuuston puheenjohtaja Vincent Joki toteavat seuraavaa:

Miten koette nuorisovaltuuston edustajan puhe- ja läsnäolo-oikeuden toimineen oman kaupunkinne kaupunginhallituksen kokouksissa?

Vantaan kaupunginhallitus päätti nuorisovaltuuston puheenjohtajiston aloitteen pohjalta nuorisovaltuuston edustajan läsnäolo- ja puheoikeudesta kaupunginhallituksen kokouksissa maaliskuussa 2020. Puhe- ja läsnäolo-oikeus on rajattu siten, että nuorisovaltuusto nimeää puheenjohtajistostaan yhden varsinaisen jäsenen ja kaksi varajäsentä nuorisovaltuuston edustajaksi kaupunginhallituksen kokouksiin. Nuorisovaltuuston edustaja on osallistunut Vantaan kaupunginvaltuuston kokouksiin 2010-luvun alusta.

Nuorisovaltuuston läsnäolo sekä valtuuston että kaupunginhallituksen kokouksissa on tärkeä keino tuoda nuorisovaltuusto lähemmäksi päätöksentekoa sekä antaa nuorille mahdollisuus tutustua kunnalliseen päätöksentekoon. Lisäksi nuorisovaltuuston edustajan läsnäolo mahdollistaa nuoria koskevia asioita käsitellessä myös nuorten näkökulman esiin tuomisen. Erityisen tärkeää on kuitenkin läsnäolo päätöksiä tehtäessä. Tämän myötä on tunnistettu päätöksiä, jotka koskettavat nuoria ja mahdollistettu nuorisovaltuuston osallistuminen kaupunginhallituksen asettamiseen toimikuntiin ja seurantaryhmiin. Ilman edustusta kaupunginhallituksessa nuorisovaltuusto jäisi tästä ulkokehälle.

Vantaan mallissa nuorisovaltuustoa edustaa kaupunginhallituksen kokouksessa puheenjohtaja ja varana toimivat varapuheenjohtajat. Vakituiset edustajat, jotka puhuvat koko nuorisovaltuuston äänellä, ovat tärkeä edellytys toimivaan läsnäoloon kokouksissa. Tämä mahdollistaa edustajien verkostoitumisen ja samalla pelisäännöt kokousten ympärillä ehditään oppia, mikä mahdollistaa myös aidon vaikuttamisen.

Lisäksi on oleellista, että nuorisovaltuuston edustaja edustaa koko nuorisovaltuustoa ja pystyy tekemään myös esityksiä koko nuorisovaltuuston puolesta.

Onko nuorisovaltuuston puhe- ja läsnäolo-oikeus tuonut lisäarvoa ja uusia näkökulmia kaupunginhallituksen kokouksiin?

Nuorisovaltuuston edustajan läsnäolo tuo luonnollisesti uusia näkökulmia kaupunginhallituksen kokouksiin ja toimintaan. Lisäksi nuorisovaltuuston läsnäolo mahdollistaa nuorisovaltuuston sujuvan kaupungin päätöksenteon seurannan ja tuo näkyväksi nuoret heitä koskevia päätöksiä tehdessä.

Millaisia toimintamalleja kaupungissanne on nuorisovaltuuston ja kaupunginhallituksen tai kaupungin johdon väliselle yhteistyölle?

Nuorisovaltuusto tapaa kaupungin johtoryhmän noin kaksi kertaa vuodessa kokouksensa yhteydessä. Nuorisovaltuusto kuulee myös kokouksissaan säännöllisesti kaupungin eri johtavia viranhaltijoita nuorisovaltuustoa kiinnostavista aiheista. Tämän lisäksi nuorisovaltuuston kokouksiin on nimitetty edustaja kaikista valtuustoryhmistä nuorisovaltuuston ja valtuustoryhmien yhteydenpidon ja yhteistyön helpottamiseksi. Nuorisovaltuustolla on myös tapana tavata säännöllisesti valtuustoryhmiä.

Kannustatteko Tampereen kaupunkia myöntämään puhe- ja läsnäolo-oikeuden nuorisovaltuuston edustajalle kaikkiin kaupunginhallituksen kokouksiin tai soveltuvin osin?

On erittäin kannatettavaa ottaa nuorisovaltuuston edustaja osaksi kaupunginhallituksen pöytäkuntaa sen kokouksissa. Lähtökohtaisesti näemme edustajan olevan tarkoituksenmukainen silloin, kun hän osallistuu kaupunginhallituksen toimintaan mahdollisimman laajasti.

On kuitenkin huomattava, ettei nuorisovaltuuston edustaja voi osallistua julkisuuslain tai muun vastaavan säädöksen takia salaisena käsiteltävän asian käsittelyyn. Lisäksi kaupunginhallituksen nuorisovaltuuston edustaja tulee kouluttaa kokouskäytännöistä sekä toimielimen toimintaa säätelevistä lakipykälistä. Näin taataan sujuva yhteinen työskentely, josta hyötyvät kaikki osapuolet.

Onko lainsäädännön näkökulmasta perusteltua tai mahdollista myöntää nuorisovaltuuston edustajalle puhe- ja läsnäolo-oikeus kaupunginhallituksen kokouksiin?

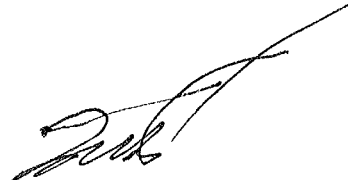
Lainsäädännön näkökulmasta asialle ei ole esteitä yleisellä tasolla. Salaisten asioiden käsittelyn osalta tulee todeta, ettei nuorisovaltuuston edustajalla ole tässä vaiheessa puhe- ja läsnäolo-oikeutta.

Vantaalla 18.11.2024

Sakari Rokkanen

Kaupunginhallituksen puheenjohtaja
puheenjohtaja

Vincent Joki

Nuorisovaltuuston